

ÖZET: Devlet Memurları Kanununun 105'inci maddesinin son fıkrasında düzenlenen refakat izni müessesesi hk. (11/05/2011-6445)

Devlet Memurları Kanununun 105 inci maddesinin son fıkrasında düzenlenen refakat izni müessesesi hakkında çeşitli sorulara ilişkin ilgede kayıtlı yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 6111 sayılı Kanununun 107 maddesi ile değişik 105 üncü maddesinin son fıkrasında "Ayrıca, memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve özlük hakları korunarak, üç aya kadar izin verilir. Gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılır." hükmü yer almaktadır.

Mezkur hükümde refakat izninin, kimler için verileceği, hangi hallerde verileceği, ne kadar süre izin verileceği, iznin şartları taşıyanlara verilmesi zorunlu bir izin olduğu ve izin süresince de mali haklara dokunulmadan izin verileceği düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bununla birlikte, 657 sayılı Kanununun 6111 sayılı Kanun ile değişik 108 inci maddesinin (A) bendinde "Memura, 105 inci maddenin son fıkrası uyarınca verilen iznin bitiminden itibaren, sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine onsekiz aya kadar aylıksız izin verilebilir." ifadesi yer almaktadır. Bu çerçevede anılan 105 inci maddenin son fıkrası hükmü uyarınca belirtilen süre kadar aylıksız izin kullanan Devlet memurlarına talepleri halinde 18 aya kadar idarenin takdiri ile aylıksız izin verilmesi hükmü yer almaktadır.

Ayrıca; 657 sayılı Kanunun "Mazeret izni" başlıklı 104 üncü maddesinin (C) bendinde "(A) ve (B) fıkralarında belirtilen hâller dışında, merkezde atamaya yetkili amir, ilde vali, ilçede kaymakam ve yurt dışında diplomatik misyon şefi tarafından, birim amirinin muvafakati ile bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde, mazeretleri sebebiyle memurlara on gün izin verilebilir. Zaruret hâlinde öğretmenler hariç olmak üzere, aynı usûlle on gün daha mazeret izni verilebilir. Bu takdirde, ikinci kez verilen bu izin, yıllık izinden düşülür." denilmektedir.

Diğer taraftan; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Yol gideri, gündelik ve refakatçi giderleri" başlıklı 65 inci maddesinde "Hekimin veya diş hekiminin muayene veya tedavi sonrası tıbben göreceği lüzum üzerine genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetinden yararlanmaları için muayene ve tedavi edildikleri yerleşim yeri dışına yapılan sevinde, ayakta tedavilerde kendisinin ve bir kişi ile sınırlı olmak üzere refakatçisinin gidiş ve dönüş yol gideri ve gündelikleri; yatarak tedavilerde ise gidiş ve dönüş tarihleri için gündelikleri ile yol gideri Kurumca karşılanır.

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yatarak tedavileri sırasında, hekimin veya diş hekiminin tıbben göreceği lüzum üzerine yanında kalan refakatçinin yatak ve yemek giderleri bir kişi ile sınırlı olmak üzere Kurumca karşılanır.

Yurt içinde veya yurt dışına yapılan sevkler nedeniyle ödenecek gündelik, yol, yatak ve yemek giderlerinin tutarı 72 nci maddede belirtilen Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenir.

Sürekli iş göremezlik veya malûllük durumlarının tespiti, kontrolü veya periyodik sağlık muayenesi amacıyla yapılan sağlık hizmeti giderleri ile yol ve gündelik giderleri de bu madde hükümlerine göre ödenir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." hükmü bulunmaktadır.

Bu itibarla, 5510 sayılı Kanunun hükümleri ve bu hükümler uyarınca yürürlüğe konulan ikincil mevzuat çerçevesinde sigortalıların tedavileri ve bu tedavileri esnasında kendilerine refakat edenlerin gündelik ve yol giderleri Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenmekte olup, 657

sayılı Kanununun 105 inci maddesinin son fıkrası hükmünün uygulanmasına yönelik açıklamalara ise aşağıda yer verilmiştir.

- Refakat izni ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerin tedavi amacıyla hastaneye götürülmesi için izin verilmesi hususunu içermediği,
 - Refakat izni verilen personele harcırah ve yolluk verilmesinin mümkün olmadığı,
 - Refakat izninin kişinin tedavisinin evde veya hastanede olması hususlarına bağlı olmadığı,
 - Refakat izninin verilmesine sebep kişinin memuriyet mahalli içinde veya dışında olmasının öneminin bulunmadığı,
 - Refakat izni verilen Devlet memurunun izin süresinin sonunda görevine başlaması gerektiği, kendisine ayrıca bir yol süresinin verilmesinin mümkün olmadığı,
 - Refakat izninin sağlık kurulu raporuna dayalı olması ve raporda, Kanunda öngörülen hususların yer alması gerektiği, bu nitelikte olmayan sağlık kurulu raporlarına dayalı olarak refakat izni verilemeyeceği,
 - Refakat izni verilen memurun izin sebebinin son bulması halinde derhal görevine dönmesi gerektiği,
 - Refakat izninin memurun talebine bağlı olması sebebiyle azami sürelerden daha az verilebileceği,
 - Azami süre kadar refakat izni kullanan memura aynı hastalığa bağlı olarak yeniden refakat izni verilemeyeceği,
 - Azami süre kadar refakat izni kullanan memura farklı hastalığa bağlı olarak mevzuatta yer alan diğer şartların yerine getirilmesi halinde yeniden refakat izni verilebileceği,
 - Anılan 105 inci maddede dayalı olarak bir kişi için azami süre kadar refakat izni kullanan Devlet memuruna diğer bir kişi içinde maddede aranılan şartların taşınması halinde refakat izni verilebileceği,
- mütalaa edilmektedir.

